

ԱՐՄԱՎԻՐԻ ՄԱՐԶ ARMAVIR MARZ

Մարզկենտրոնը՝
ք.Արմավիր

Marz centre
Armavir town

Տարածաշրջանները՝
Արմավիր
Էջմիածին
Բաղրամյան

Territoires
Armavir
Echmiadzin
Baghramyan

Քաղաքները՝
Վաղարշապատ
Արմավիր
Մեծամոր

Towns
Vagharshapat
Armavir
Metsamor

Տարածքը Territory	1 242 քառ. կմ/ sq. km
Հայաստանի Հանրապետության տարածքում մարզի տարածքի տեսակարար կշիռը, % Territory share of the marz in the territory of the Republic of Armenia, %	4.2
Համայնքներ, 2020 թ. տարեկգրի դրությամբ Communities, as of the beginning of 2020	97
Քաղաքներ Towns	3
Գյուղեր Villages	95
Բնակչության թվաքանակը 2020թ. տարեկգրի դրությամբ Population number as of the beginning of the year, 2020	263.8 հազ. մարդ/ ths. person
<i>այդ թվում՝</i> <i>including:</i>	
քաղաքային urban	82.4 հազ. մարդ/ ths. person
գյուղական rural	181.4 հազ. մարդ/ ths. person
Հայաստանի Հանրապետության բնակչության ընդհանուր թվաքանակում մարզի բնակչության թվաքանակի տեսակարար կշիռը 2019թ., % Share of marz population in the total population of the Republic of Armenia 2019, %	8.9
Քաղաքային բնակչության թվաքանակի տեսակարար կշիռը 2019թ., % Share of urban population size 2019, %	31.2
Գյուղատնտեսական նշանակության հողեր Agricultural land	97 030.3 հա/ ha
այդ թվում՝ վարելահողեր including: arable land	40 748.0 հա/ ha

Արմավիրի մարզը գտնվում է հանրապետության արևմտյան հատվածում:

Մարզը հյուսիսից սահմանակից է Արագածոտնի մարզին, արևելքից՝ մայրաքաղաքին, հարավ-արևելքից՝ Արարատի մարզին և արևմուտքից՝ պետական սահմանով, սահմանակից է Թուրքիային:

Մարզի տարածքով են անցնում հանրապետական նշանակություն ունեցող ավտոխճուղիներ՝ Երևան-Արմավիր, Երևան-Քարակերտ և Երևան-Գյումրի, ինչպես նաև Երևան-Թբիլիսի երկաթուղին:

Արմավիրի մարզը հանրապետությունում առանձնանում է իր զարգացած գյուղատնտեսությամբ և արդյունաբերությամբ: Մարզի աշխարհագրական դիրքը և բնակլիմայական պայմանները նպաստավոր են, ինչպես բուսաբուծության (բազմամյա տնկարկներ, բանջարեղեն), այնպես էլ անասնաբուծության զարգացման համար:

Անասնաբուծության բնագավառում հիմնականում զարգացած է խոշոր և մանր եղջերավոր անասնաբուծությունը, խոզաբուծությունը և թռչնաբուծությունը, իսկ բուսաբուծության մեջ՝ պտղաբուծությունը, խաղողագործությունը, բանջարաբուծությունը և բոստանաբուծությունը: Հիմնականում մշակվում են հացահատիկաբերողները և բանջարաբոստանային մշակաբույսեր:

Արդյունաբերությունը մասնագիտացած է էլեկտրաէներգիայի, սննդամթերքի, խմիչքների արտադրության ու շինանյութերի հանքավայրերի շահագործման ուղղություններում:

Բեռնաուղևորափոխադրումները մարզում իրականացվում են ավտոմոբիլային տրանսպորտով:

2019թ.-ին մարզի տնտեսության հիմնական հատվածների տեսակարար կշիռները Հայաստանի Հանրապետության համապատասխան ճյուղերի ընդհանուր ծավալում կազմել են.

- արդյունաբերություն՝ 5.2%,
- գյուղատնտեսություն՝ 20.9%,
- շինարարություն՝ 8.2%,
- մանրածախ առևտուր՝ 3.5%,
- ծառայություններ՝ 1.6%:

Արմավիր քաղաքը (2020թ. տարեկզբին՝ 27.8 հազ. մարդ) գտնվում է Երևան քաղաքից 44 կմ դեպի հյուսիս-արևմուտք:

Մեծամոր քաղաքը (2020թ. տարեկզբին՝ 8.4 հազ. մարդ) Երևանից 38 կմ հեռավորությամբ նշանավոր է Հայաստանի Հանրապետության ատոմակայանով, որը զբաղեցնում է 300 հա տարածք, իր մեծությամբ և հզորությամբ միակն է Հարավային Կովկասում:

Վաղարշապատ քաղաքը (2020թ. տարեկզբին՝ 46.2 հազ. մարդ) գտնվում է Երևանից 20 կմ հեռավորության վրա: Մեծությամբ և նշանակությամբ մարզում այն առաջին քաղաքն է:

Armavir marz is situated in the Western part of the Republic of Armenia.

In the North it borders Aragatsotn marz, in the East – the capital Yerevan, in the South-East –Ararat marz and in the West it borders the state border of Turkey.

Yerevan-Armavir, Yerevan-Karakert, Yerevan-Gyumri highways and Yerevan-Tbilisi railway of republican importance run through the territory of the marz.

Armavir marz is notable for its developed agriculture and industry in the republic. The geographical position and climatic conditions of the marz are favourable for development of both plant growing (perennial grass and vegetables) and cattle breeding.

In the sphere of animal husbandry farming of cattle and sheep and goats, pigs and poultry is mainly developed and in crop production - fruit-growing, grape-growing, horticulture and plant-growing. Cereal grains and vegetables are mainly processed.

Industry is specialized in producing of electricity, food products, beverages and building materials.

Freight and passenger transportations in the marz are implemented by road transport.

In 2019 the share of economy main branches of Armavir marz in total volume of correspondent branches of the republic comprised.

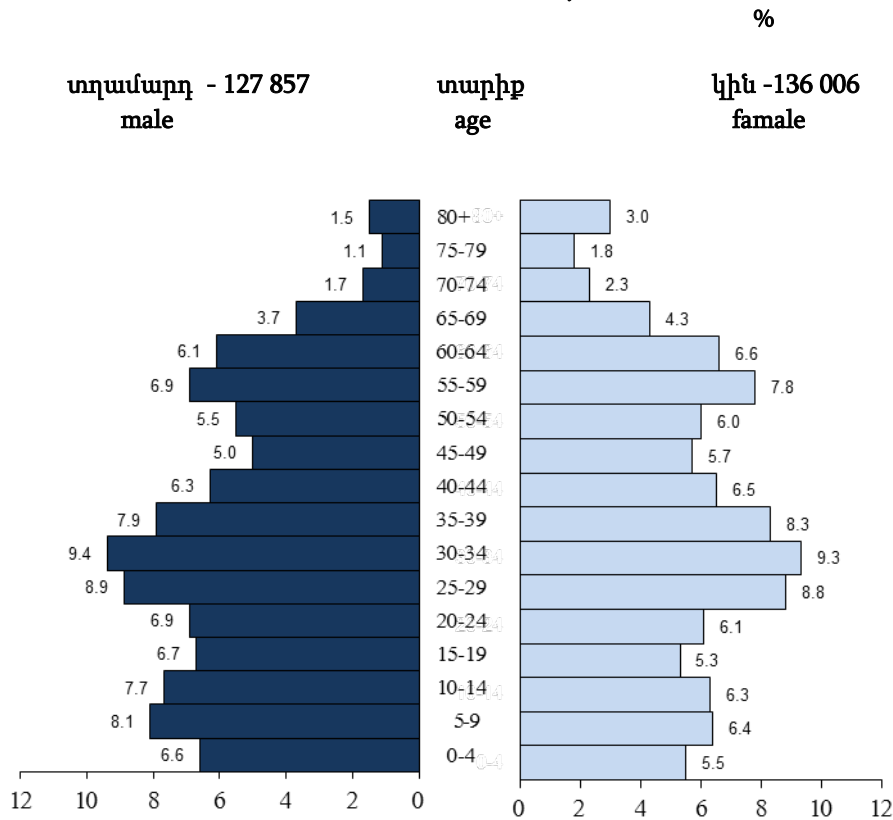
- industry 5.2%,
- agriculture 20.9%,
- construction 8.2%,
- retail trade 3.5%,
- services 1.6%.

Armavir town (as of the beginning of the 2020 comprised 27.8 ths. people) is in the distance of 44 km to the North-West from Yerevan.

The territory of Metsamor town (as of the beginning of 2020 8.4 ths. people) is popular for the atomic station in the Republic of Armenia in the distance of 38 km from Yerevan, which occupies 300 ha of the territory and by its size and power is the only one in the South Caucasus.

Vagharshapat town (as of the beginning of the 2020 comprised 46.2 ths. people) is situated in the distance of 20 km from Yerevan. It is the first town in the marz by its size and importance.

**ԱՐՄԱՎԻՐԻ ՄԱՐԶԻ ՄՇՏԱԿԱՆ ԲՆԱԿՉՈՒԹՅԱՆ ՍԵՌԱՏԱՐԻՔԱՅԻՆ ԲՈՒՐԳԸ,
2020թ. հունվարի 1-ի դրությամբ
AGE AND SEX PYRAMID OF ARMAVIR MARZ DE JURE POPULATION
2020 as of January 1**

**ՄԱՆՐԱԾԱԽ ԱՌԵՎՏՐԻ ՕԲՅԵԿՏՆԵՐ
RETAIL TRADE UNITS**

	Քանակը Number					
	2015	2016	2017	2018	2019	
Մանրածախ առևտրի օբյեկտներ, ընդամենը	433	442	496	492	758	Retail trade units, total
<i>այդ թվում՝</i>						<i>including:</i>
խանութներ	208	223	263	273	542	shops
կրպակներ	128	127	141	129	120	kiosks
գյուղատնտեսական արտադրանքի շուկաներ	2	2	2	2	2	markets of agricultural produce
սպառողական ապրանքների շուկաներ	3	3	3	3	3	markets of consumer goods
առևտրի այլ օբյեկտներ	92	87	87	85	91	other trade units

ԿՐԹԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ
EDUCATIONAL INSTITUTIONS

	Քանակը Number					
	2015	2016	2017	2018	2019	
Պետական նախադպրոցական	59	56	98	103	105	State pre-school
Պետական հանրակրթական	121	121	120	118	118	State general educational
Ոչ պետական հանրակրթական	2	2	2	2	2	Non-state general educational
Երաժշտական, արվեստի, գեղարվեստի դպրոցներ, մանկապատանեկան ստեղծագործական կենտրոններ	13	13	13	21	21	Musical, art schools, creative centers for children
Պետական նախնական մասնագիտական (արհեստագործական) ուսումնական ¹	1	1	1	2	2	State preliminary vocational Educational ¹
Պետական միջին մասնագիտական ուսումնական	5	5	4	4	5	State middle vocational educational
Ոչ պետական միջին մասնագիտական ուսումնական	1	1	1	1	1	Non-state middle vocational educational
Ոչ պետական բարձրագույն ուսումնական	2	2	2	1	1	Non-state higher educational

ՔԱՂԱՔՆԵՐ
TOWNS/CITIES

Անվանումը	Town name	Մշտական բնակչության թվաքանակը 2020թ. հունվարի 1-ի դրությամբ, մարդ ² Number of de jure population as of January 1, 2020, person ²
Վաղարշապատ	Vagharshapat	46 209
Արմավիր	Armavir	27 833
Մեծամոր	Metsamor	8 411

¹ Ներառյալ այն միջին մասնագիտական ուսումնական հաստատությունները, որոնք իրականացնում են նախնական (արհեստագործական) ծրագիր:

Including those middle vocational educational institutions, which implement preliminary vocational program.

² Հայաստանի Հանրապետության քաղաքների բնակչության թվաքանակը ներկայացված է Հայաստանի Հանրապետության 2011թ. մարդահամարի հիմքով վարվող բնակչության ընթացիկ հաշվառմամբ:

Population of city/towns of the Republic of Armenia are presented according to the current population statistics based on the 2011 Population Census of the Republic of Armenia.

**ԳՅՈՒՂԵՐ
VILLAGES**

	Անվանումը	Name	Մշտական բնակչության թվաքանակը 2020թ. հունվարի 1-ի դրությամբ, մարդ ¹ Population de jure number as of January 1, 2020, person ¹
Արմավիրի տարածաշրջան Armavir district			
1	Ալաշկերտ	Alashkert	2 061
2	Ամասիա	Amasia	991
3	Այգեշատ	Aygeshat	1 895
4	Այգեվան	Aygevan	1 554
5	Արազափ	Arazap	1 732
6	Արաքս	Araks	1 968
7	Արգավանդ	Argavand	2 398
8	Արմավիր	Armavir	3 394
9	Արտաշար	Artashar	1 315
10	Արևիկ	Arevik	2 762
11	Բամբակաշատ	Bambakashat	3 552
12	Բերքաշատ	Berkashat	579
13	Գետաշեն	Getashen	2 450
14	Եղեգնուտ	Yeghegnut	2 154
15	Երասխահուն	Yeraskhahun	1 958
16	Զարթոնք	Zartonk	2 135
17	Լենուդի	Lenughi	1 660
18	Լուկաշին	Lukashin	2 169
19	Խանջյան	Khanjyan	1 891
20	Հայկավան	Haykavan	1 523
21	Հացիկ	Hatsik	2 413
22	Մայիսյան	Mayisyan	1 917
23	Մարգարա	Margara	1 270
24	Մրգաշատ	Mrgashat	5 860
25	Նալբանդյան	Nalbandyan	4 359
26	Նոր Արմավիր	Nor Armavir	1 909
27	Նոր Արտագերս	Nor Artagers	1 336
28	Նորապատ	Norapat	2 171
29	Նորավան	Noravan	1 351

¹ ՀՀ մարզերի գյուղերի այս տվյալների սկզբնաղբյուրը՝ համայնքների կողմից տարեկան կտրվածքով ներկայացվող «Գյուղական բնակչության սեռատարիքային կազմը» վիճակագրական հաշվետվություններն են: Այդ սկզբնաղբյուրներով ՀՀ 954 գյուղական բնակավայրերի մշտական բնակչության թվաքանակների հանրագումարը՝ ամբողջությամբ և ըստ մարզերի, ունի որոշակի շեղում բնակչության ընթացիկ հաշվառման համանուն տվյալներից, որոնք խարսխված են Արդարադատության նախարարության Քաղաքացիական կացության ակտերի գրանցման և Ռստիկանության (ճշգրտված՝ տ/տ կենսապայմանների ամբողջացված հետազոտության արդյունքներով) վարչական ռեգիստրների տվյալների վրա: Ընդ որում, վերջինս վերագնահատված է ՏՏԿԱՀ արդյունքներով ստացված միգրացիայի տվյալներով (շեղումը՝ 01.01.2020թ.-ի դրությամբ ՀՀ մասշտաբով՝ կազմել է +10.8%): Շեղումը հիմնականում պայմանավորված է գյուղերի միջև տվյալ տեղեկատվության գրանցման, փոխանակման, համադրման և անվանական տվյալների մակարդակով ստուգաճշտման համակարգի բացակայությամբ:

The sources of these data on RA villages are statistical annual reporting forms «Age and Sex composition of rural population» provided by the communities. According to this source the total resident population of RA 954 villages, as a whole and by marzes (regions), have some deviation from the same data of current statistics of population, which are based on the administrative registers of the Civil Status of the Ministry of Justice and the Police (Adjusted by the Results of Integrated Living Conditions Survey), while the latter is statistically adjusted by the migration results of ILCS (as of 01.01.2020 the deviation comprised +10.8% for the Republic). The deviation is mainly due to the lack of a system for recording, sharing, comparing and nominal data level calibration of the information given between the villages.

	Անվանումը	Name	Մշտական բնակչության թվաքանակը 2020թ. հունվարի 1-ի դրությամբ, մարդ ¹ Population de jure number as of January 1, 2020, person ¹
30	Նոր Կեսարիա	Nor Kesaria	1 380
31	Շենավան	Shenavan	1 680
32	Զանֆիդա	Janfida	3 643
33	Զրաշեն	Jrashen	861
34	Սարդարապատ	Sardarapat	6 093
35	Վարդանաշեն	Vardanashen	1 144
36	Տանձուտ	Tandsut	1 908
37	Փշատավան	Pshatavan	2 172
Բաղրամյանի տարածաշրջան Bagramanyan district			
1	Արգինա	Argina	526
2	Արտամետ	Artamet	232
3	Արևադաշտ	Arevadasht	391
4	Բագարան	Bagaran	700
5	Բաղրամյան	Baghramyan	1 014
6	Դալարիկ	Dalarik	4 464
7	Երվանդաշատ	Yervandashat	694
8	Լեռնագոգ	Lernagog	2 437
9	Կողբավան	Koghbavan	147
10	Հուշակերտ	Hushakert	976
11	Մյասնիկյան	Myasnikyan	4 312
12	Շենիկ	Shenik	996
13	Վանանդ	Vanand	1 105
14	Տալվորիկ	Talvorik	170
15	Քարակերտ	Karakert	4 340
Էջմիածնի տարածաշրջան Echmiadzin district			
1	Ակնալիճ	Aknalij	3 207
2	Ակնաշեն	Aknashen	1 745
3	Աղավնատուն	Aghavnatun	3 569
4	Ամբերդ	Amberd	1 639
5	Այգեկ	Aygek	1 562
6	Այգեշատ	Aygeshat	1 799
7	Ապագա	Apaga	1 970
8	Առատաշեն	Aratashen	2 904
9	Արագած	Aragats	2 882
10	Արաքս	Araks	1 849
11	Արշալույս	Arshaluys	4 107
12	Արտիմետ	Artimet	2 161
13	Արևաշատ	Arevashat	2 313
14	Բաղրամյան	Baghramyan	2 951
15	Գայ	Gai	3 652
16	Գեղակերտ	Geghakert	2 777
17	Գրիբոյեդով	Griboyedov	2 042
18	Դաշտ	Dasht	1 040
19	Դոդս	Doghs	1 503
20	Թաիրով	Tairov	3 509
21	Լեռնամերձ	Lernamerds	520
22	Լուսագյուղ	Lusagyugh	1 031
23	Խորոնկ	Khoronk	3 020
24	Ծաղկալանջ	Tsaghkalanj	1 797
25	Ծաղկունք	Tsaghkunk	1 371

	Անվանումը	Name	Մշտական բնակչության թվաքանակը 2020թ. հունվարի 1-ի դրությամբ, մարդ ¹ Population de jure number as of January 1, 2020, person ¹
26	Ծիածան	Tsiatsan	1 355
27	Հայթաղ	Haytagh	2 948
28	Հայկաշեն	Haykashen	1 381
29	Հովտամեջ	Hovtamej	1 491
30	Մեծամոր	Metsamor	1 360
31	Մերձավան	Merdsavan	3 837
32	Մրգաստան	Mrgastan	1 155
33	Մուսալեռ	Musaler	3 016
34	Նորակերտ	Norakert	3 216
35	Շահումյան	Shahumyan	1 720
36	Շահումյանի թռչնաֆաբրիկա	Shahumyani trchnafabrika	912
37	Ոսկեհատ	Voskehat	3 415
38	Պտղունք	Ptghunk	1 918
39	Զրառատ	Jrarat	3 202
40	Զրարբի	Jrarbi	1 751
41	Տարոնիկ	Taronik	2 293
42	Փարաքար	Parakar	6 291
43	Ֆերիկ	Ferik	364

**ԱՐՄԱՎԻՐԻ ՄԱՐԶԻ ՊԱՅՄԱՆԱԿԱՆ 10 000 ԲՆԱԿԻՉ ՈՒՆԵՑՈՂ ՀԱՄԱՅՆՔԻ
ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ՄԻ ՇԱՐՔ ԲՆՈՒԹԱԳՐԻՉՆԵՐ, 2019թ.
SOME SOCIAL INDICATORS OF DISTRICT COMMUNITY WITH 10 000
POPULATION IN ARMAVIR MARZ, 2019**

	Ընդամենը Total	նրանցից՝ including:		
		կանայք ¹ women ¹	տղամարդիկ ¹ men ¹	
Բնակչությունը, մարդ	10 000	5 151	4 849	Population, person
Ծնվածներ, մարդ	116	56	60	Births, person
Մահացածներ, մարդ	82	39	43	Deaths, person
Ամուսնություններ	47	X	X	Marriages
Ամուսնալուծություններ	9	X	X	Divorces
Մեկ բնակչի ապահովվածությունն ընդհանուր բնակմակերեսով, քառ.մ	32.6	X	X	Total area of housing stock provided per inhabitant, square metre
Կրթության ոլորտ, հաճախումը կրթօջախներ, մարդ՝				Education sphere, attendance to educational institutions, person
նախադպրոցական	263	126	137	pre-school
հանրակրթական	1 383	643	739	general schools
երաժշտական, արվեստի, գեղարվեստի դպրոցներ, մանկապատանեկան ստեղծագործական կենտրոններ	103	68	35	musical, art schools, creative centers for children
նախնական մասնագիտական (արհեստագործական)	9	2	7	preliminary vocational
միջին մասնագիտական	46	24	22	middle vocational
բարձրագույն մասնագիտական	5	-	5	higher vocational
Առողջապահության ոլորտ՝				Public health sphere
հաճախել են պոլիկլինիկա տարվա ընթացքում (հաճախումների քանակը)	34 864	annual attendance to polyclinic during the year (number of attendances)
Մարզիկներ, մարդ	60	6	54	Athletes, person
Զբաղվածներ, մարդ	4 411	2 191	2 220	Employed, person
նրանցից՝ գիտական հիմնարկներում	-	-	-	of which - in Science establishments
նրանցից՝ գիտության դոկտոր	-	-	-	of which - doctors of Science
գիտության թեկնածուներ	-	-	-	candidates of Science
ուսուցիչներ	109	97	12	teachers
բժիշկներ	16	physicians
միջին բուժանձնակազմ	34	paramedical personnel
Գործազուրկներ, մարդ	464	224	240	Unemployed, person
Սոցիալական ապահովության ոլորտ				Social insurance sphere
ընդամենը կենսաթոշակառուներ, տարեվերջի դրությամբ, մարդ	1 290	753	537	total pensioners/ as of the end of the year/ person
աղքատության ընտանեկան նպաստ և միանվագ դրամական օգնություն ստացող ընտանիքներ	215	X	X	families that get poverty family benefit and one-time benefit
Հաճախումների քանակը տարվա ընթացքում				Annual attendance during the year
գրադարան	18 353	library
թատրոն	-	-	-	theatre
համերգ	-	-	-	concert
թանգարան	1 462	museum
Իրավական ոլորտ				Law sphere
հանցագործության դեպքերի քանակը, տարվա ընթացքում	64	X	X	total crimes, during the year
այդ թվում՝ ոչ մեծ ծանրության	32	X	X	of which - not grave crime
միջին ծանրության	22	X	X	medium crime
ծանր	9	X	X	grave crime
առանձնապես ծանր	0.5	X	X	special grave crime

¹ Ցուցանիշները հաշվարկային են:
The indicators are accountable.